

Növénytábla: fehér fűz

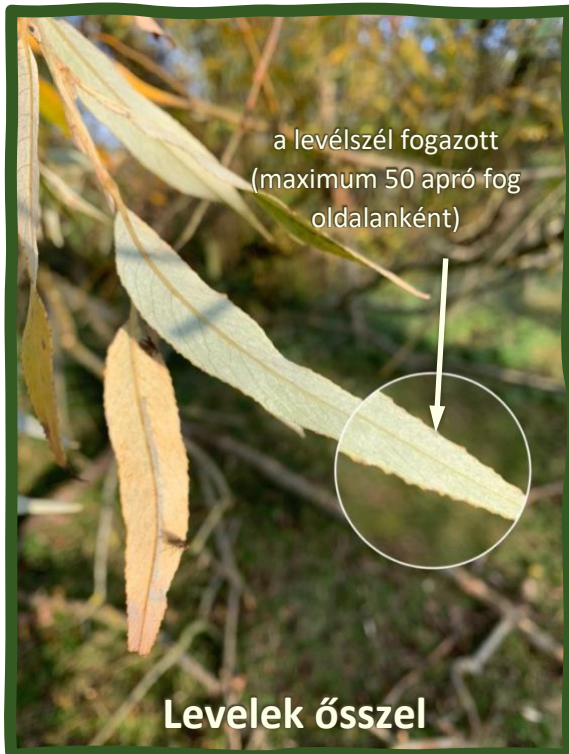
Salix alba L.

Felhasználása:

Közeli rokonát (*Salix alba* var. *caerulea*) krikett ütők készítéséhez használják.

Az összes fűz faj kérgé szalicint tartalmaz, amely az emberi szervezetbe kerülve szalicilsavvá alakul, ami fájdalom, láz és gyulladás csökkentő hatással bír. Az ebből készült aszpirin, ma az egyik legszélesebb körben elterjedt gyógyszer.

A hím és női ivarú virágok külön egyeden találhatóak (kétlaki).

Növénytábla: fehér fűz *Salix alba* L.

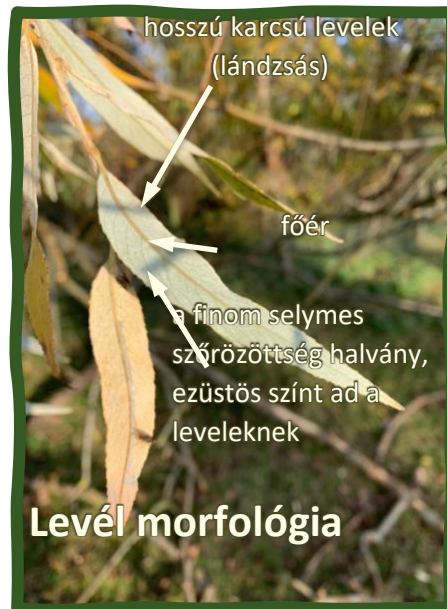
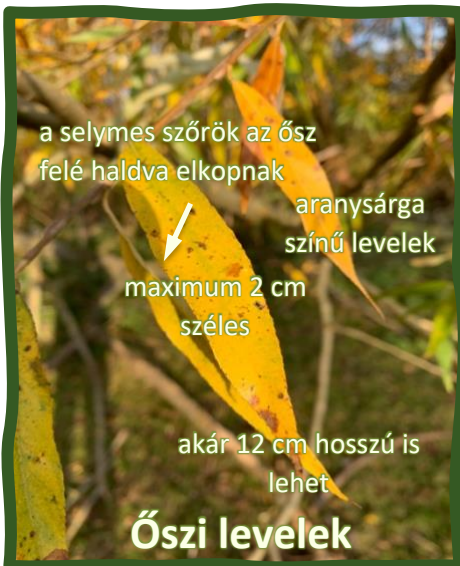
Tudtad?

Keress felcsavarodott leveleket, melyekben, ha selyemfonalakat találsz, azokban jó eséllyel szender lárvákkal, például az esti pávaszemes szenderrel (*Smerinthus ocellatus*) találkozhatasz! A levelek feltekerésével a hernyók a predátoraik és parazitáik elől igyekeznek elbújni.

A fűzek fogékonyabbak sok gubacs indukáló rovar és gomba kártevőre, mint más fafajok. A gubacsok kártevők indukálta abnormális szöveti duzzanatok, amelyek a fa saját sejtjeiből épülnek fel. A cecidológia vagy gubacsstan külön a gubacsokkal foglalkozó tudományág neve.

Termése nem jóízű!

A határozás nehézségei

A fűzek rendszertanilag nem egy egyszerű csoport! Gyakran nehéz őket megkülönböztetni, mivel a fajok könnyen hibridizálhatnak egymással és ilyenkor az utódok gyakran mindkét szülőfaj határozó bélyegeit hordozzák!

Tipppek a határozáshoz:

Mindig legalább 3-4 különböző határozó bélyeget nézz meg a következők szerint: A levelek fonákjának és színének is fontos a mérete, alakja, színe és szőrözöttsége. Szintén a hajtások színe, szőrözöttsége és a pálhalevelek megléte. A legfontosabb határozó bélyeg általában a szaporító képletekben rejlik, azok alakja és mérete és a barkák egyéb tulajdonságai. A fűzek mindig szórt levél és rügyállásúak. Egy látható rügypikkelyük van, amely valójában kettő összenövéséből jön létre. Keresd meg a varratvonalat!

Szaporodási stratégiák:

Beporzás: szél és rovarbeporzás is lehet.

Magterjesztés: szél, víz, madarak és emlősök közvetítésével.

Érdekesség: A fűz könnyen szaporodik vegetatív úton egy letört hajtásról vagy lehullott ágról, melyek gyökeret eresztenek és egy új egyed (ebben az esetben klónt) hoznak létre.

Növénytábla: fehér fűz

Salix alba L.

Adatok:

TERMÉSZETVÉDELMI STÁTUSZA: Nem fenyegetett
ELTERJEDÉSE: Európa szerte elterjedt

Rendszertan (Taxonómia)

Lombhullató fa, a *Salix* nemzetség és a fűzfafélék (*Salicaceae*) családjának a tagja. A család egyik legnagyobbra megnövő tagja és ezüstös jól elkülöníthető levelének köszönhetően a legismertebb is. Az idősebb példányok kérge repedezett. Amikor nem nyesik vissza a magassága elérheti a 30 métert, az ágak átmérője pedig az egy métert is.

Virágzás: Április-Május

Virágszerkezet: A barkák rövid leveles virágkocsányon ülnek, és lombfakadáskor a levelekkel egyszerre jelennek meg. A hím virágok sárgák és maximum 5 cm hosszúak, a női ivarúak sárgás-zöldesek.

Termés: Május végén

A női ivarú sárgás-zöldes-szörtelen barkák, május végére toktermést képeznek. A felnyíló tokokból a bolyhos fehérszínű repítőszőrrel borított magok messzire repülnek.

Levél: Hosszú, lándzsás levelei akár a 12 cm hosszúságot is elérhetik. Színük szürkés ezüstös, levélszélük pedig fogazott (maximum 50 fog oldalanként). Az év vége felé a levélszíne elveszti szőrözöttségét, míg a levélfonákján ez megmarad, halvány színt adva neki.

Élőhely: A Mérsékelt övben az alacsony területektől egészen 2400 méter tengerszint feletti magasságig megtalálható. Gyorsan növő fa, természetes termőhelyei vízközelben találhatóak, folyópartokon, tavak és patakok mentén.

Rügyek: Szürkés-fehéres szőrökkel borított. Színe lehet sötét barna, pirosas vagy sárga. A rügyek hozzásimulnak a hajtáshoz.

További elnevezések

Népies neve az ezüstös fűz, ficfa, fűcfa de gyakran csak fűzfa

Miről ismerjük fel

Ezüstösen fehér, lándzsás levelei összekeverhetetlenek. Természetes körülmények között az idős fák törzse gyakran meghasad, kifejezetten a nagy viharok után. A letört nagyobb ágak gyakran kisebb gátakat képeznek a kisvízfolyásokon.

Legjobb megfigyelési és felhasználási időszak

Tavasszal: Észak-Európában mikor még más fafajok nem hajtanak ki, gyakran a fehér fűz ágait használják fel a virágvasárnapi ünnephez.

Nyáron: Figyeld meg a magokat hordozó fehér repítőszőrös képleteket, amik segítik a magok új területekre való eljutását!

Törzs

A kéreg repedései jellegzetes hálózatot alakítanak a fatörzsön. A hajtások kör keresztmetszetűek, télen fényes barnák és fiatalon szőrözöttek. A hajtások nagyon hajlékonyak és eltörve őket nem hallható az a jellegzetes recsenő hang, mint a törékeny fűz (*Salix fragilis*) esetében.

Tápláléklánc

A táplálékhálózat alapját képező faj. Nektárját rovarok gyűjtik, magját madarak és emlősök fogyasztják. Számos parazita és predátor keresi fel, hogy táplálékot találjon a fa levelei között.

Hasonló fajok:

A fűzek viszonylag nehezen különíthetők el egymástól. A közeli fajok gyakran hibridizálnak egymással, és ilyenkor az utódok mindkét szülőfaj határozó bélyegeit mutathatják!

A fehér fűz karcsú, halvány ezüstös levelei, szőrös rügyei és hajtásai jól elkülönítik közeli rokonától a törékeny fűztől (*Salix fragilis*). A törékeny fűz hajtásainak jellegzetes hangja eltörésükkor jól megkülönbözteti a többi rokonától.

Növénytábla: fehér fűz *Salix alba* L.

Micsoda név! Latin neve "alba" fehéret jelent, ami a sápadt, fehéres színű leveleire utal.

Növénytani szótár (első rész)

rügypikkely- védi a fejlődő következő évi leveleket a sérülésektől

repedezett kéreg- az egyed korával a kéreg megrepedezik

gombák- élőlények egy országa (rendsztani kategória)

mely olyan különböző szervezeteket foglal magába, mint a kalapos gombák, élesztők és penészgombák

gubacs- paraziták indukálta szöveti duzzanat a növényen

parazita- olyan élőlény, amely másik élőlényből

táplálkozik és ezzel alapvetően nem okozza annak pusztulását

Növénytani szótár (második rész)

varrat vonal- a rügypikkelyen látható vonal, ami jelzi a két pikkelylevél összenövésének helyét

barka- egyszerű lecsüngő vagy ritkán felemelkedő fürtös virágzat, amelyben a virágzati tengelyen az egyes virágok ülök vagy igen rövid kocsányúak

porzó- a virág hímivarú része, portokból és porzószálból áll

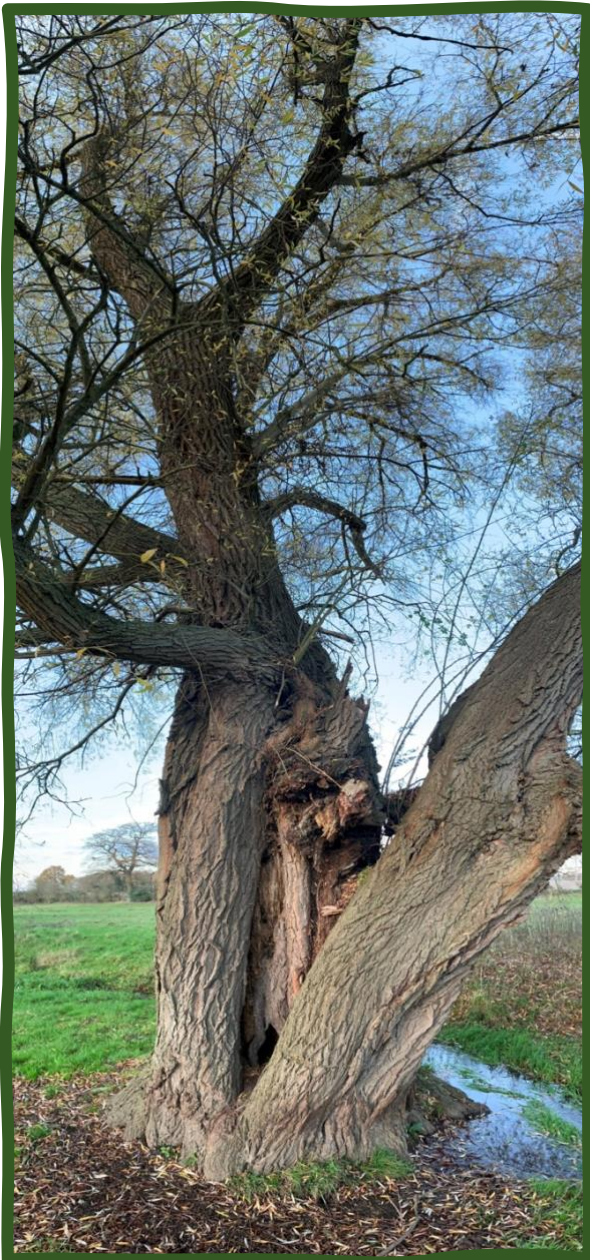
bibe- a termő része, itt fogja fel a növény az érkező pollent

pórusok- légcserét biztosító képletek a vesszőkön

levél főér- a levél központjában futó ér, melyből oldalirányba mellékerek futnak.

Tegyünk virtuális túrát a fehér fűz körül, a Pappus kisfilmek segítségével.

A klímaváltozás mutatói

A fűzek gyors növésűek és nagyon hamar reagálnak a környezetük változására. Ezek a tulajdonságok a klímaváltozás fontos bioindikátoraivá teszik őket.

Rekorderek: Hollandiában található a legöregebb ismert egyed a maga 263 évével. Hazánk büszkélkedhet a második legnagyobb kerületű 9,08 méteres egyeddel! Ez a faóriás Dunaszigetnél a Szigetközben kereshető fel. Az egyik leggyorsabban növő fa, megfelelő körülmények között egy év alatt akár 3 métert is nőhet.

Globális elterjedése – Óshonos és széleskörben elterjedt Európa szerte és az Egyesült-Királyság keleti részén. Sok helyen előszeretettel ültetik is.

Természetvédelmi státusz (IUCN – Vörös lista).

Jelenleg a nem fenyegetett 'Least Concern' kategóriába sorolják.

Megjegyzés: Az ábra a fehér fűz természetvédelmi státuszát mutatja